

Nybrostrands byalag 1967-2007

Nybrostrands byalag firar i år sitt 40-årsjubileum. Av den nuvarande styrelsen har jag blivit ombedd att skriva en historik över den tid som varit. Detta arbete har i hög grad underlättats av det faktum, att en tidigare byalagsordf., Jan Ellesson, till 30-årsjubiléet tog fram en del material. Med hans tillstånd har mycket av detta använts för den äldsta tiden. Ett stort tack till Jan.

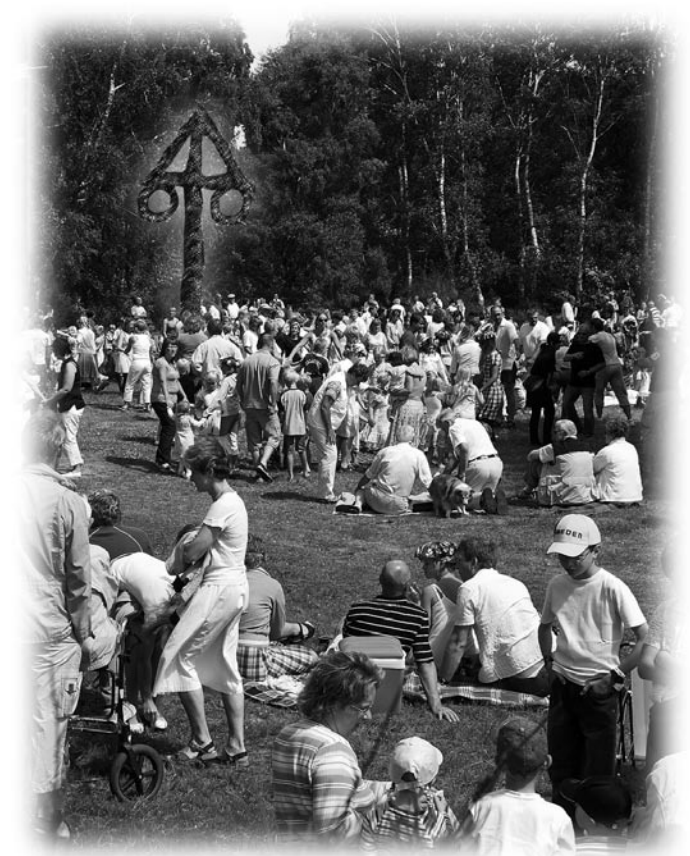
Ett byalag bildas

Då Liljenbergs Byggnads AB i Lund på 1960-talet exploaterade området öster om Nybro fanns det i skogen söder om väg 9 tio sommarstugor, ett sommarkafé och ett luftbevakningstorn (LS) med tillhörande bostadshus för personalen. Det senare utgjorde ett minne från krigsåren, där huset hyrdes ut till sommarbostad. På ängen –senare midsommarängen- låg två torp och ett bostadshus. Vissa av de ursprungliga husen kunde stå kvar vid utbyggnaden, andra är idag borta. En sommarstuga är exempelvis flyttad till Löderups strandbad.

Man kan inte förvänta sig, att en exploatering skall gå helt friktionsfritt. De sommarboende organiserade sig därför i ett interimistiskt byalag - Tosterups Strandskogs Byalag – för förhandlingar med i första hand byggbolaget.

På Länsstyrelsens initiativ bildades 1965 Nybrostrands Vägförening med uppgift att sköta vägar och grönområden inom byggnadsplanens område. Ordföranden var under många år Nils Ehnбом, kamrer vid sockerbruket i Köpingebro och kommunalpolitiker i Köpinge kommun. Efter hand uppstod det motsättningar i skilda frågor mellan å ena sidan Ehnбом/Vägföreningen och å andra byalaget, liksom med många av de nya fastighetsägarna. Som en följd härav kallade det tillfälliga byalagets

ordförande, Karl Rasmusson, till ett allmänt möte på Restaurang Strandterrassen 20 augusti 1967. Där beslutades att bilda ett nytt byalag för samtliga boende inom det område på fastigheten Köpinge 9:9, som exploaterats av Byggnads AB V.Liljenberg. En stadgekommitté hade förberett bildandet och stadgar antogs. Det uppstod en livlig diskussion om föreningens namn. Stadgekommittén hade föreslagit Nybrostrands Strandskogs Byalag, medan Jan Ellesson föreslog Kabusaskogens Byalag med motiveringen att Nybrostrand var exploatörens namn och att detta inte hade någon anknytning till bygden. Vid votering antogs det förra namnet med 17 röster mot 16. Detta namn användes under det följande året i föreningens protokoll, men i brevväxling med Herrestads kommun och Vägföreningen kallar man sig Nybrostrands

Skogs Byalag och i verksamhetsberättelsen för det första året kort och gott Nybrostrands Byalag.

Apropos skogspartiet öster om gamla Nybro, så kan det upplysas, att detta haft många namn genom åren. Skogen på Köpinge 9:9 har av lokalbefolkningen sedan gammalt kallats bl.a. Kabusaskogen, trots att den huvudsakligen ligger utanför Kabusas gamla

bygräns. Andra namn har även förekommit, såsom ”Sommaraskogen”, ”Krågeskogen” och ”Skytteskogen”. Även ”Tosterups sandskog” (inte strandskog) har använts som en parallell till ”Ystads sandskog”, då marken tidigare ägdes av Tosterups gods. Flera av gårdarna i Köpinge, utöver nr 9, var s.k. utsockne adelsgårdar under denna huvudgård.

Det kan också vara av intresse att notera vilka frågor, som behandlades vid det första styrelsemötet i april 1968: Lekplats för små barn, fotbollsplan, bassäng för trädgårdsavfall, sophämtningen, midsommarfesten, relation till Nybrostrands Väg förening, grönområden och vägar, deras status och skötsel. Många av dessa agendapunkter verkar anmärkningsvärt aktuella. Två för dagens medlemmar mera udda frågor rörde telefonhytt inom området och brevlåda för avgående post.

Två organisationer blir en

Nybrostrands byalag är en intresseförening och kan till skillnad från ekonomiska föreningar fritt bestämma över sina tillgångar och utforma sin målsättning (policy) och verksamhet efter årsstämans beslut. Fastighetsägarna går frivilligt med i föreningen.

Husägarna var från 1965 via Väg föreningen sina egna väghållare inom området. Denna förening hade som juridisk person en annan status. Den uttaxerade de medlemsavgifter som behövdes för vägunderhållet, den hade att följa ett regelverk, Lagen om vägföreningar, och acceptera Länsstyrelsens som tillsyningsmyndighet. Medlemskapet var obligatoriskt. I den interna relationen mellan föreningarna fungerade byalaget som förslagsställare i Väg föreningen, förberedde ärenden och tog jämväl till vara minoritetsintressen. Helt friktionsfritt löpte inte samarbetet. Protokollen talar om flera överklaganden från byalagets sida av Väg föreningens beslut, fall där byalaget också fick rätt. Så upphävde t.ex. Länsstyrelsen 1978 Väg föreningens årsmötesbeslut, då byalaget överklagat utdebiteringen. Årsmötet fick gå i repris på följande år. Visst höll denna dualism många medlemmar mötesaktiva och ajour med pågående ärenden, men det fanns ändå de som menade att en sammanslagning borde vara rationellare, två organisationer var en för mycket. Majoriteten av ärendena var trots allt desamma hos båda. På formella grunder var det dock inte möjligt, men diskussionerna och frågan fick en naturlig lösning, då Ystads kommun i oktober 1979 beslutade att överta väghållningen i Nybrostrand. Självklart drog Väg föreningen konsekvenserna av detta: tog beslut om sin egen avveckling, överlät via en fond sina tillgångar till byalaget – och gick till historien.

Länsstyrelsen konfirmerade samma år beslutet. Tyvärr har inte byalaget i behåll några av Väg föreningens handlingar, protokoll och liknande. En del akter som verksamheten avsatte finns arkiverade på Länsstyrelsen i Kristianstad, har jag erfarit. Den ovan omtalade fonden hade ännu några år in på 2000-talet medel kvar att använda för byalagets gagn i ”Vägföreningens anda”.

Något om Byalagets fortsatta verksamhet

Så länge Väg föreningen existerade arbetade byalaget framför allt med frågor som rörde gemenskap och trivsel. Eftersom de sommarboende – till skillnad från idag – dominerade bland medlemmarna blev av naturliga skäl aktiviteterna i huvudsak förlagda till juni-augusti.. Höjdpunkten var midsommarfesten, vilket den alltjämt är för många Nybrostrandsbor. Mer än 200 deltagare - nästan lika många som idag – med en förening som initialt hade 35 medlemmar, vittnar om ett fint arrangörskap av paret Gunilla och Jan Ellesson och spelmannen Jan-Åke Tännander, still going strong.

Kanske var det i det lilla formatet, där gemenskapen och personkännedomen var mer utvecklad, lättare att samlas kring aktiviteter, mer eller mindre pretantiösa. Hur som helst berättar protokollen om vitt skilda evenemang, där några kan listas: Valborgsmässobål på stranden med allsång, botaniska exkursioner, bussutflykter, räkfester i dåvarande Barnkolonins stuga, strandstädning med ”eftersits”. Många av dessa gemensamma begivenheter har, efter att ha legat nere under en tid, med gott resultat tagits upp på 2000-talet.

Till trivselskapande insatser hörde också att styrelsen lät sätta upp bänkar vid strandpromenaden i samarbete med Ystads kommun. Flera nya sådana sattes upp av styrelsen 2004. Kommunens parkförvaltning anlade på styrelsens initiativ lekplatser, en på söder vid säkerhetstornet och en på norr vid fotbollsplanen. Genom fritidsnämndens och byalagsstyrelsens överenskommelse fick byalagets medlemmar tillgång till morgonbad i Nybrostrandsbadet före den ordinarie badtiden, något som ännu består.

För att ha en långsiktig strategi att agera efter formulerade styrelsen en allmän policy för byalaget 1988, antagen samma år av årsmötet.

Den reviderades och utvidgades åren 2000 och 2003. I denna policy ingick inte att acceptera Ystads kommuns planer under 1970-talet på storskaliga

anläggningar i Nybrostrand, såsom en gigantisk fotbollshall, en Marina-hamn vid kusten och flera s.k. kringbyggnader. Byalaget medverkade genom sin opinionsbildning och lobbyverksamhet till att detta artfrämjande projekt inte förverkligades.

Under närmare tio år, 1973-1981, förde byalaget en dialog med försvaret, närmast P7 i Ystad, rörande de skador som en del husägare menade att skjutningarna på Kabusafältet förorsakade. Byalaget fick till stånd avancerade mätningar men något samband mellan skador och skjutningar gick inte att fastställa. Frågan har sedermera avfört sig själv från dagordningen genom ett kraftigt bantat försvar och en därmed mycket begränsad användning av Kabusafältet.

Några "highlights" under de senaste tio åren

Mängden av ärenden på byalagsstyrelsens bord har vuxit oerhört under det senaste decenniet. Det är både en följd av byalagets tillväxt, från 35 medlemmar till 411 vid senaste årsskiftet, och de vidgade gränserna för verksamheten. Utrymmet tillåter endast att ett starkt begränsat urval lyftes fram i korthet.

Ur den enskilde medlemmens ekonomiska perspektiv kan nämnas att byalaget slutit kollektivavtal avseende el-priset och nedbringt kostnaden. Därtill har de tidigare ofta återkommande el-störningarna eliminerats. Styrelsen fick dåvarande Sydkraft att gräva ned de gamla luftledningarna och även öka el-tillförseln. Den på många håll bristfälliga gatubelysningen bättrades i början av 2000-talet av Ystads kommun, efter inventering, kartläggning och mångapåstötningar av styrelsen. Idag finns också många företag i Ystadbygden som lämnar specialrabatter till den enskilde byalagsmedlemmen. Det förtjänar att framhållas hur byalagsstyrelsen längre tillbaka flera gånger engagerat sig för den enskildes ekonomiskt

bästa. Det gäller t.ex. sophämningsrutinerna på 1970-talet och kommunens 100-procentiga höjning av VA-taxan 1971. I det senare fallet gick byalaget genom sin jurist ända upp till högsta instans, regeringsrätten, med ärendet, men tyvärr förlorade Nybrostrands byalag där.

Informationen och kommunikationen mellan byalagets medlemmar och dess styrelse har kraftigt förstärkts. Sedan år 2000 utges ett fyrsidigt Byalagsblad (f.d. Info-blad) till medlemmarna, sänt till hemadressen för de sommarboende under vinterhalvåret. Härvidlag har Bosse Johansson och hans företag gjort en stor insats. Det har satts upp nya och flera anslagstavlor inom området. Sedan nyordningen med årsmöte på vinterhalvåret infördes 2003 anordnas ett stadgeförankrat info-möte under sommaren.

Styrelsen har i flera angelägenheter sänt ut enkäter till medlemmarna för att inhämta deras mening, t.ex. i arbetet med att upprätta en långsiktigt syftande byalagsplan, något som pågått de senaste åren.

Ystads kommun har under senare tid medvetet satsat på närdemokrati och utvecklat den s.k. Ystad-modellen. Kontakterna blir i ett sådant klimat många med byalagen. Vid flera tillfällen har byalagsledningen träffat kommunledningen i Nybrostrand under s.k. byalagsvandringar för diskussion och info-utbyte. Liksom i det tidigare relaterade exemplet från 1970 har man inte alltid varit eniga. Under 2000-talet har motsatta uppfattningar främst rått om byggandet av

en ny stor campingplats i västra byområdet, öster om vägen till Köpingebro. Här har byalagets linje segrat och vi kommer i en nära framtid att se området bebyggt med villor. Efter många turer och långa förhandlingar med kommunen och vägverket stod byalagsstyrelsen äntligen som segrare år 2003, då vi fick ned hastigheten på väg 9 genom samhället till 50 km/tim.

Nybrostrands byalag ingår i det s.k. byalagsrådet, ett forum med representanter från alla byalag i kommunen. Här sker såväl överläggningar med kommunens nämnder i övergripande frågor som internt samarbete och info-utbyte byalagen emellan.

Vårt byalag deltog också i den landsbygdsriksdag 2004 som Ystads kommun stod som värd för. Även 2006 var byalaget representerat i samma forum.

Bland nya eller nygamla trivselaktiviteter som tagits upp under 2000-talet verkar ett par ha slagit rot. Både kulturutflykten på sommaren – en gemensam heldagstur i buss – och vinprovningen på hösten har lockat många deltagare.

Gert Jeppsson vid dopfunten i Tryde kyrka (collage).

Fika utanför Kronovals slott.

Till årets jubileum kan byalaget ståta med såväl egna skyltar vid Nybroån, som hälsar besökaren välkommen till byn, uppsatta 2001, som ett eget vårdträd, skogslönnen från 2004, på Nybroplan.

Den allra senaste reformen som byalagets styrelse ligger bakom gäller vår adress. Redan år 2000 ansökte den dåvarande styrelsen om ett eget postnummer för Nybrostrand. Trots lokal uppbackning från Ystad avslög Poststyrelsen vår begäran. När byalaget tog ny sats och återkom i ärendet 2006, var emellertid läget annorlunda, bl.a. beroende på att orten under mellantiden kraftigt hade expanderat. Till allmän glädje fick vi fr.o.m. 1 april 2007 adress: **271 71 Nybrostrand**, ett kriterium på att vi blivit vuxna och står på egna ben.

Byalagets styrelse

Styrelsen bestod de första åren av fem personer: ordförande, sekreterare, kassör och två ledamöter. 1972 tillkom två suppleanter och årsmötet tog också beslut om tillsättande av en valberedning, som skulle förbereda valen på årsmötet. Pga ökade arbetsuppgifter beslutade man 1990 att förstärka styrelsen med två ordinarie ledamöter, nämligen med en vice ordförande och en vice sekreterare. Ordföranden väljs av årsmötet medan styrelsens ordinarie ledamöter mellan sig fördelar de olika uppdragen. Mandatperioden för samtliga är ett kalenderår.

Ordförandeförteckning 1967-2007

Sigvard Eliasson	1967-70
Karl Dolby	1970-72
Jan Ellesson	1972-81
Sven Karud	1982-90
Urban Gjerulf	1991-94
Stig Lindqvist	1995 (del)
Ebbe Rasberg	1995 (del)-1999 (del)
Bertil Jansson	1999 (del)-2001 (del)
Gert Jeppsson	2001 (del)-2005
John-Erik Hahne	2005-

År 2002 antogs nya stadgar som började gälla 2003. Detta innebar stora förändringar, främst däri att systemet med brutet kalenderår för verksamhetsåret slopades och att årsmötet inte längre förlades till sommarmånaderna. Verksamhetsåret blev lika med kalenderåret och årsmöte hålles numera före utgången av mars månad. Denna förändring, som genomfördes under stor oenighet, med en styrelse som 2001 till delen större avgick med omedelbar verkan, då dess förslag röstades ned, ett extra inkallat årsmöte någon månad senare för att reda upp situationen, avspeglar hur den gamla majoriteten av sommarboende fick ”lämna över makten” till de åretruntboende. Den demografiska förändringen i takt med Nybrostrands gradvisa expansion har således inte gått spårlöst förbi i byalagets och dess styrelses struktur.

Gert Jeppsson
fd ordf. i byalaget